

Letos vychází publikace detailně zaměřená na biodiverzitu lužní krajiny v oblasti soutoku Moravy a Dyje

28.7.2025 - Petr Maděra | Mendelova univerzita v Brně

Kniha zavede čtenáře do prostoru údolní nivy na soutoku řek Moravy a Dyje, kde se nacházejí jedny z největších komplexů přírodě blízkých lužních lesů a nivních luk v Evropě. Jedná se o krajinu zcela jedinečnou, s dlouhodobou historií osídlení a využívání člověkem, o krajinu na hranicích významných evropských bioregionů - panonského, hercynského a karpatského. Není bez zajímavosti, že území se nachází na trojmezí států České republiky, Slovenska a Rakouska.

Dřívější vlastníci, Lichtenštejnové, zde vybudovali komponovanou krajinu zařazenou dnes na Seznam světového dědictví UNESCO, jež je také součástí Biosférické rezervace Dolní Morava, spadající pod Program UNESCO Člověk a biosféra. Do roku 1989 se území nacházelo v hraničním pásmu a bylo téměř nepřístupné. Díky tomu se zde dochovala cenná biota (živá příroda), navazující na předchozí dlouhodobé využívání člověkem.

„Biodiverzita v území je nesmírně vysoká, jak z pohledu společenstev, tak z pohledu druhů organismů. V knize jsou představeny hlavní biotopy nivní krajiny i jejich druhová rozmanitost. Jedinečné jsou uveřejněné seznamy všech doposud zaznamenaných druhů zkoumaných skupin organismů založené jak na retrospektivním průzkumu rozmanitých zdrojů, tak na výsledcích vlastního monitoringu,“ zdůraznil výjimečnost knihy spoluautor Petr Maděra.

Svá slova odborník z Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie Lesnické a dřevařské fakulty podtrhuje následujícím výčtem: *„Nachází se zde 10 % všech druhů hub České republiky, cévnatých rostlin a pavouků je v území zaznamenáno 33,3 % ze všech druhů přirozeně se v republice vyskytujících, motýlů i komárů shodně 47 % ze všech druhů žijících na území Česka, střevlíkovitých brouků a shodně i obojživelníků 52 % a saproxylických brouků 56 %. Ptáků bylo v území zaznamenáno 64 %, vážek dokonce 70 %, savců – včetně netopýrů – 74 % všech druhů žijících v České republice a nejvyšší poměr byl zaznamenán u ryb, 85 % ze všech přirozeně se vyskytujících druhů v ČR.“*

Autoři se ale více než na jednotlivé druhy organismů soustředili na hlavní biotopy nivní krajiny, v níž se organismy vyskytují. V tomto případě se jedná o měkký a tvrdý lužní les, kontinentální zaplavované louky, úzkostébelné suché trávníky na hrůdech a různé typy mokřadů a vodních biotopů.

„Všechny tyto biotopy bytostně závisí na přirozeném vodním režimu hlavních vodních toků údolní nivy. Bohužel od roku 1973, po regulaci řek Moravy a Dyje, celá údolní niva vysychá a výše zmíněné biotopy degradují, což přináší výskyt nových druhů, často i geograficky nepůvodních, které se mnohdy stávají i invazními, a naopak populace typických lužních druhů významně slábnou. Společným cílem by měla být snaha tento pokles zastavit a populace druhů lužní krajiny posílit, což nelze jinak než zastavením dalšího vysychání krajiny údolní nivy,“ vysvětlil Maděra.

Složitá problematika vodního režimu údolní nivy způsobená regulacemi řek Moravy a Dyje, k níž se přidává probíhající změna klimatu, prostupují celým textem.

Kniha obsahuje bohatý seznam použité literatury a sestává z osmi kapitol, přičemž první a poslední je úvod a závěr. Druhá kapitola se zabývá vymezením území a popisem přírodních poměrů. Třetí je zaměřená na popis vývoje zkoumaného území v čase a čtvrtá na vliv lesnického a ochránářského managementu na přírodu v území. Specifický přístup biosférických rezervací k podpoře biodiverzity je popsán v páté kapitole. Šestá a sedmá kapitola se věnují monitoringu biodiverzity a vlastní druhové rozmanitosti vybraných skupin organismů ve zkoumaném území.

Publikace bude distribuována Biosférickou rezervací Dolní Morava www.dolnimorava.org

Na přípravě publikace se podíleli odborníci z Lesnické a Agronomické fakulty MENDELU, Ústavu biologie obratlovců AV ČR, Moravského zemského muzea v Brně, Ústavu geoniky AV ČR, ČHMÚ, CzechGlobe, Lesního závodu Židlochovice s. p. Lesy České republiky, Biosférické rezervace Dolní Morava a dalších subjektů.

Kontakt pro více informací: prof. Petr Maděra, Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie LDF MENDELU, +420 739 341 962, petr.madera@mendelu.cz

<https://mendelu.cz/letos-vychazi-publikace-detailne-zamerena-na-biodiverzitu-luzni-krajiny-v-oblasti-s-outoku-moravy-a-dyje>